

Selvityksiä sosiaali- ja terveyspalveluiden jaostoa varten 23.5.2023

Selvitys vuosien 2019-2023 hankerahoituksesta sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelma

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelman (2020-2023) keskeisinä tavoitteina ovat perustason palvelujen saatavuus, ennaltaehkäisy, laadun ja vaikuttavuuden parantaminen, monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen sekä kustannusten nousun hillitseminen. Hyvinvointialueille on myönnetty yhteensä 223 M€, joista 28 M€ on kohdennettu lapsi- ja perhepalvelujen kehittämiseen ja 12 M€ yhteistyöalueille lapsi- ja perhepalveluiden osaamiskeskusten (OT-keskus) ja psykososiaalisten menetelmien kehittämis- ja koordinoititehtävää varten.

Kehittämistoimenpiteistä käytäntöön on viety hyvinvointialuetasoisesti yksittäisiä ratkaisuja, esimerkiksi maksuttoman ehkäisyn yhtenäinen malli, moniammatillinen vastaanottojen toimintamalli, sosiaaliohjaus terveysasemilla, työkyvyn tuen palvelu osana vastaanottoa, keskitetty asiakasohjaus ja etäperhevalmennus. Hoidon saatavuus syksyllä 2022 on hieman parempi kuin koronapandemiaa edeltävien vuosien aikana, noin 60 % pääsee viikon sisällä lääkärin vastaanotolle. Monialaisuuden ja yhteentoimivuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä tehdään kaikkien hyötytavoitteiden alla olevissa kehittämistoimissa ja palvelujen yhteentoimivuus on hieman parantunut sosiaali- ja terveyspalveluja käyttäneiden arvioimana syksyllä 2022. Yksittäisiä pilotteja oli saatu päätökseen runsaasti ja niissä on saavutettu lupaavia tuloksia, mutta ratkaisujen skaalaminen laajemmin on alueilla vielä kesken. Innokylässä on julkaistu yhteensä 418 toimintamallia, joista 82:ssa on esitetty arviointitietoa ja kuvausta ratkaisun keskeisistä elementeistä.

Valtionavustuspäätöksissä oleviin käyttötarkoituksiin myönnettyjen valtionavustusten käyttöaika päättyy 31.12.2023 ja hankkeiden tulokset arvioidaan ja raportoidaan 30.4.2024 mennessä. 15.5.2023 tilanteen mukaan Tulevaisuuden sote-avustusta on jäljellä noin 128 M€ (73 %), Lape-avustusta noin 18 M€ (73 %) sekä koordinaatiohankkeiden avustusta noin 10.5 M€ (89 %). Huomioitava on, että 1.7.-31.12.2022 maksatushakemuksia on vielä käsittelemättä vajaa puolet sekä vuoden 2023 kustannukset. Jäljelle jäävä avustus voidaan kohdentaa uudelleen, kun avustuksen viimeiset maksatushakemukset sekä loppuselvitys on käsitelty.

Suomen kestävä kasvun ohjelma (RRP)

Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRP) tavoitteena on mm. kasvattaa tuottavuutta, nostaa työllisyysastetta, nopeuttaa hoitoon pääsyä, purkaa covid-19-pandemian aiheuttamaa hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa sekä lisätä uusien digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoa. STM vastaa ohjelman pilarista 4 (348 M€), joka koskee sote-palvelujen saatavuuden vahvistamista ja kustannusvaikuttavuuden lisäämistä, ja osin pilarista 3 (21 M€), joka koskee työllisyysasteen ja osaamistason nostamista. Hankkeissa mm. parannetaan hoito-, palvelu- ja kuntoutusketjuja ja -kokonaisuuksia siten, että tuetaan ja edistetään palveluiden jatkuvuutta, monialaista yhteistyötä ja palveluiden yhteensovittamista eri toimijoiden välillä sekä asiakaskeskeistä toimintatapaa. Toimenpiteillä tuetaan hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamista.

Ohjelman rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä. Rahoituksen käyttökohteet määritellään EU:n talous- ja rahoitusasioiden neuvoston hyväksymässä Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmassa ([linkki](#)). Suunnitelmassa kuvataan kunkin investoinnin tai toimenpiteen tavoite ja indikaattori, joiden toteutumiseen rahoitus on sidottu.

Ohjelmaa toimeenpannaan kaikilla hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungissa ja sosiaalialan osaamiskeskuksissa. STM on myöntänyt valtionavustuksia vuodelle 2022 noin 34 M€ ja vuosille 2023–2025 noin 255 M€. Vuonna 2023 toteutetaan vaikuttavuuden tutkimusta koskeva valtionavustushaku, johon kohdistetaan avustusta noin 9 M€. Lisäksi alueellisia hankkeita tuetaan kansallisella kehittämistyöllä, johon osa rahoituksesta on kohdennettu. Rahoitusta on mahdollista suunnata uudelleen ohjelman mukaisiin toimenpiteisiin vuoden 2022 valtionavustuksista käyttämättä jäävän rahoituksen osalta, joka tarkentuu syksyllä 2023. Tämä sisältää vuoden 2021 talousarvion 3-vuotisia siirtomäärärahoja, jotka tulevat uudelleen budjetoitaviksi.

Kaikki vuosina 2019-2023 kehittämiseen myönnetyt valtionavustukset

Alla oleviin taulukoihin on koottu kehittämishankkeita hallituskaudella 2019-2023.

Taulukossa ei ole niitä kehittämishankkeita, joissa valtionapuviranomaisvastuu on jaettu THL:n kanssa (esim. vuosittainen terveyden edistämisen määräraha, jossa THL tekee konkreettiset valtionavustuspäätökset STM:n hyväksymän käyttösuunnitelman perusteella) eikä STEA- ja ESR-hankeavustuksia. On huomattava, että STM jakaa vuosittain myös muita kuin varsinaisia kehittämishankkeita, kuten avustus UKK-instituutille.

Marinin hallituksen sote-kehittämishankkeet on merkitty taulukkoon keltaisella. Näitä kehittämishankkeita varten säädettiin asetus sote-kehittämishankkeista (13/2020). Pääosa näistä hankkeista on käynnistynyt vuonna 2020 ja ne jatkuvat vuonna 2023. Tällä hetkellä näyttäisi siltä, että osassa näitä hankkeita avustuksia jää käyttämättä. Lopullinen tieto käyttämättä jääneistä avustuksista on saatavilla vasta kun viimeiset maksatushakemukset on käsitelty ja loppuselvitykset on läpikäyty STM:ssä. Tällä hetkellä STM:ssä käsitellään edellisen hallituskauden sote-kehittämishankkeiden loppuselvityksiä (hankkeet päättyneet v. 2018-2019).

Vuosi 2019*

Avustusohjelman nimi	Hakukelpoisuus 1=kunnat ja kuntayhtymät (sis. Sh-piirit) 2=järjestöt, 3=muut	Myönnetty euromäärä yhteensä (koko ohjelmakaudelle tehdyt päätökset kuluvana vuonna)	Päättymisen (tai vuosittain toistuva)
Avustajakoiratoiminnan kehittäminen ja laajentaminen	2, 3	150 000	2021
Lastenasiaintalo-hanke (Barnahus)	1	305 244	2020

Oulun kaupunki, seksuaalirikosten ehkäisy	1	500 000	2021
Saamenkielisten sote-palvelut	3	480 000	Vuosittain toistuva

*V. 2019 jatkui myös kaksi edellisen hallituskauden kehittämishankekokonaisuutta (palvelusetelikoelut sekä lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman muutosagentit), joita koskevat päätökset oli tehty vuonna 2018.

Vuosi 2020

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus (- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman hankkeet, osana Tulevaisuuden sote-keskuskokonaisuutta)	1	69 958 869	2023
Lastensuojelun monialainen kehittäminen 2020-2022	3	5 807 042	2022
Mielenterveysstrategia - itsemurhien ehkäisyohjelman hankkeet	1,2,3	1 961 240	2023
Mielenterveysstrategia - mielenterveysosaaminen kunnissa	1,2,3	3 313 016	2023
Mielenterveysstrategia - tuetun työllistymisen IPS-malli	1	3 095 895	2023
Työkykyohjelma	1	17 036 816	2022
Keski-Suomen malli TYÖOTE vastuullinen työkyvyn tuki -hanke	1	5 000 000	2023
Henkilökohtaisen budjetoinnin kokeiluhanke	1	2 926 400	2021
Asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen	1	4 797 980	2022
Sote-rakenneuudistusta tukeva alueellinen valmistelu	1	120 000 000	2021
Saamenkielisten sote-palvelut	3	480 000	Vuosittain toistuva
Lastenasiointalo-hanke (Barnahus)	1	2 245 084	2021
Etelä-Pohjanmaan kielikoulutus	1	152 600	2019

Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskuksille sosiaalihuollon ammattilaisten kirjaamisvalmennukseen	3	700 000	2021
Avustus Vaasan sairaanhoitopiirille potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen perustamiseen	1	3 000 000	2022

Vuosi 2021

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus	1	140 926 793	2023
Erillishaku Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeita koskeviin yhteistyöalueiden koordinoititehtäviin	1	11 853 160	2023
Mielenterveysstrategian täydennyshaut - itsemurhien ehkäisyohjelman hankkeet	1,2	295 000	2023
Mielenterveysstrategian täydennyshaut - mielenterveysosaaminen kunnissa	1,2	748 740	2023
Mielenterveysstrategian täydennyshaut - tuetun työllistymisen IPS-malli	1	556 236	2023
Poikkihallinnollisen ikäohjelman laadinta - Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman vuosille 2020-2022 (JOPA-hanke)	1	1 000 000	2022
Poikkihallinnollisen ikäohjelman laadinta - Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille (KATI) – ohjelma	1, 2, 3	4 104 955	2023
Poikkihallinnollisen ikäohjelman laadinta - Tulevaisuuden kotona asumisen palvelut (TuKoti)	1	29 996 530	2023
Asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen	1	650 814	2022
Kansallisen ruoka-aputoiminnan järjestökoordinaation kehittäminen	2	200 000	2021

Saamenkielisten sote-palvelut	1	562 000	Vuosittain toistuva
Valtionavustus julkisten biopankkien toimintojen yhtenäistämistä varten	1,3	796 358	2023
Kansallinen neurokeskus	3	200 000	2021
YTHS 5me korona-avustus 1.haku	3	752 203	2023
YTHS 5me korona-avustus jatkohaku	3	4 205 070	2023
Lastenasiointalo-hanke (Barnahus)	1	4 480 000	2023
Palliativinen hoito	1	5 600 178	2023

Vuosi 2022

Mielenterveysstrategian täydennyshaut - itsemurhien ehkäisyohjelman hankkeet	1,2	766 442	2023
Mielenterveysstrategian täydennyshaut - mielenterveysosaaminen kunnissa	1,2	640 733	2023
Mielenterveysstrategian täydennyshaut - tuetun työllistymisen IPS-malli	1	813 098	2023
Asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen	1	2 782 757	2023
Saamenkielisten sote-palvelut	1	562 000	Vuosittain toistuva
Fican syöpäkeskukset	3	2 849 961	2022
RRP - Erillishaku Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirille: Kustannusvaikuttavuus osaksi kansallisia suosituksia –hanke (0,7 m€) Mobiilisovellusten ja digitaalisten palvelujen arviointimalli –hanke (1,3 m€)	3	250 000	2022

RRP - Suomen kestävän kasvun ohjelman ensimmäinen valtionavustushaku	1	34 390 576	2025
RRP - Suomen kestävän kasvun ohjelman toinen valtionavustushaku	3	254 791 000	2025
Valtionavustushaku ruotsinkielisten ja saamenkielisten palveluiden kehittämisen tukemiseen tai kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen koordinoimiseen	3	580 000	2022
Kansallisen ruoka-aputoiminnan järjestökoordinaation kehittäminen	2	200 000	2022
Päihteitä käyttävien raskaana olevien naisten ja vauvaperheiden palveluketjujen ja -kokonaisuuksien kehittäminen	1	2 890 950	2022

Vuosi 2023

Saamenkielisten sote-palvelut	1	562000	Vuosittain toistuva
Lasten tehohoidon kansallisen saatavuuden ja osaamisen varmistamiseen ja yliopistosairaaloiden välisen prosessin kehittämiseen	3	1000000	2024
Lasten ja nuorten näyttöön perustuvien psykososiaalisen tuen menetelmien juurtumisen vahvistaminen (Itla)	3	5000000	2024
Valtionavustus Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen toimintaan	1	1 100 000	2023

Taulukon tiedot on kerätty manuaalisesti, joten tiedoissa saattaa olla pieniä puutteita.